

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 7.4.2008
KOM(2008)186 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

om rapporten från arbetsgruppen för Nordirland

{SEC(2008)447}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om rapporten från arbetsgruppen för Nordirland

1. Inledning

Konsolideringen av freden i Nordirland är först och främst en fråga för folket i regionen. Men frågan har också en tydlig europeisk dimension eftersom folket i Nordirland är EU-medborgare och idéerna om fred, stabilitet och välbefinnande utgör grunden för Europeiska unionen. Därför gläder sig kommissionen särskilt över att ha blivit ombedd att stödja den nordirländska fredsprocessen, främst genom att hjälpa till att förbättra regionens ekonomiska konkurrenskraft och skapa hållbar sysselsättning för invånarna. Kommissionen ser särskilt positivt på att Nordirlands politiska ledning nu prioriterar den ekonomiska utvecklingen.

Ett viktigt steg i fredsprocessen var när Nordirland i maj 2007 återgick till en decentraliserad förvaltning där makten delas mellan två samhällsgrupper som de senaste årtiondena stått mycket långt ifrån varandra. Denna historiska händelse kan leda till att Nordirland nu blir ett exempel på hur man kan hitta varaktiga lösningar på djupa politiska motsättningar och skapa ett öppnare, mer tolerant och demokratiskt samhälle även när förutsättningarna är långt ifrån optimala. Det var också i maj 2007 som kommissionens ordförande José Manuel Barroso under ett besök i Nordirland meddelade att han beslutat att inrätta en arbetsgrupp inom kommissionen till stöd för fredsprocessen. Under ledning av kommissionär Danuta Hübner skulle arbetsgruppen särskilt fokusera på att öka tillväxten och skapa fler arbetstillfällen i överensstämmelse med EU:s övergripande Lissabonstrategi¹. Arbetsgruppen utgör i själva verket ett exempel på det nya närmare partnerskap mellan Nordirland och kommissionen som växer fram i och med att regionen efter en lång period som mottagare av omfattande regionstöd från EU nu alltmer övergår till att förlita sig på egna resurser.

I bilagan till detta meddelande återfinns rapporten om de resultat som arbetsgruppen uppnått. Det bekräftas i rapporten att Nordirland, som nu i stort sett lämnat den utdragna konfliktperioden bakom sig, står inför flera socioekonomiska utmaningar. Även om många viktiga ekonomiska indikatorer, till exempel när det gäller arbetslöshet eller BNP per capita, står sig mycket väl i jämförelse med genomsnittet i unionen är regionen tydligt märkt av konfliktperioden. Tecken på detta är bl.a. det omfattande beroendet av den offentliga sektorn, en tendens att undvika risktagande och en låg nivå av entreprenörskap samt internationella investerarens negativa bild av regionen och det faktum att en stor del av befolkningen inte deltar i den ekonomiska aktiviteten. Samtidigt banar den stabilitet som nu uppnåtts väg för en dramatisk förändring av de ekonomiska resultaten. Det är mot denna bakgrund som arbetsgruppen för Nordirland har undersökt hur regionen skulle kunna involveras mer i EU:s politik som ett sätt att flytta ekonomin uppåt i värdekedjan och göra Nordirland till en av de mest innovativa regionerna. Arbetsgruppen har utöver arbetet med att analysera situationen redan tagit ett antal initiativ, som förklaras nedan.

2. Arbetsgruppens uppdrag

¹ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

Arbetsgruppen har i uppdrag att stödja regionens arbete med att förbättra sin konkurrenskraft och skapa hållbar sysselsättning genom att mobilisera de avdelningar inom kommissionen som främst arbetar med dessa frågor². Det betraktas som särskilt viktigt att minska beroendet av den offentliga sektorn och skapa en mer dynamisk privat sektor. Arbetsgruppens arbete med detta uppdrag och med rapporten utgör en symbol för ett nytt partnerskap mellan regionens förvaltning och kommissionen samt ett försök att stimulera till en förbättring av situationen i regionen. I praktiken har arbetsgruppen genomfört följande:

- Den har utgått från en analys av Nordirlands socioekonomiska profil och noggrant utvärderat regionens resultat inom ett antal av EU:s politikområden, särskilt under föregående planeringsperiod (2000–2006), samt när det varit lämpligt jämfört dessa med resultaten från andra delar av EU.
- På basis av denna utvärdering har den lagt fram förslag och rekommendationer till hur förvaltning, den privata sektorn, universitet och forskningsinstitut samt andra ekonomiska aktörer kan bidra mer till och få ut mer av det europeiska samarbetet.

Ända sedan arbetsgruppen bildades har dess arbete skett i samråd med myndigheterna i Nordirland, så även när det gäller den här rapporten. Irländska myndigheter har också deltagit i samarbetet. Vidare har arbetsgruppen rådfrågat nyckelaktörer i Nordirland, t.ex. de lokala ledamöterna i Europaparlamentet, frivilligorganisationer och arbetsmarknadens parter.

3. Nordirland och EU:s politik

När det gäller de specifika politikområden som beskrivs närmare i rapporten är den allmänna slutsatsen att Nordirland åstadkommit mycket, även om regionen verkar mindre involverad i EU:s politik än resten av Storbritannien eller Irland. Först och främst har regionen lyckats få omfattande investeringsstöd inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik. Som prioriterat mål 1-område har Nordirland länge mottagit ekonomiskt stöd från EU. Under perioden 2000–2006 har EU bidragit med runt 2,2 miljarder euro till de sex programmen (inklusive *Building Sustainable Prosperity* och Peace II) och till detta ska läggas EU:s bidrag till Internationella fonden för Irland. Ett av de nyskapande inslagen i EU:s sammanhållningspolitik i Nordirland har varit Peace-programmet som lanserades 1995 och som var särskilt inriktat på stöd till gemensamma projekt av socioekonomisk karaktär i syfte att stödja fred och försoning mellan de två samhällsgrupperna. Under den innevarande planeringsperioden 2007–2013 finns det sex program för Nordirland, inklusive en fortsättning på Peace-programmet. Det ekonomiska bidraget till programmen uppgår till 1,1 miljarder euro. EU har kunnat bidra till en högre livskvalitet för befolkningen genom dessa program, och kommer att fortsätta att göra det även i framtiden.

Som beskrivs mer detaljerat i bilagan har regionen varit aktiv även inom andra av EU:s politikområden. Nedan presenteras ett antal viktiga landvinningar som kan tjäna som exempel. Inom området företagspolitik har Nordirland aktivt stöttat företagande och innovation genom byrån *Invest-NI*, euroinfocentrer och teknikförmedlingscentrer (*Innovation Relay Centres*). När det gäller att stödja transnationell tekniköverföring anses teknikförmedlingscentret i Belfast vara bland de fem bästa i det nätverk som täcker hela EU. Trots en begränsad personalstyrka har man agerat mellanhand i 28 tekniköverförande operationer.

² Generaldirektoraten AGRI, EAC, EMPL, ENTR, ENV, MARE, RTD, TREN, SG samt Europeiska investeringsbanken.

På det forskningspolitiska området har Nordirland inom det sjätte ramprogrammet (2000–2006) tillsammans med 161 partner deltagit i 146 forskningskontrakt för vilka man fått 33,4 miljoner euro från EU:s budget. Bland framgångarna på miljöområdet kan nämnas handlingsplanen för att minska förekomsten av nitrater och de förebyggande åtgärder mot illegal avfallsexport som genomförts i samarbete med Irland.

På området sysselsättning och lika möjligheter utnyttjas Nordirlands unika erfarenheter genom att medlemmar ur regionens jämlikhetsmyndighet deltar i den styrkommitté som överblickar kommissionens undersökning om multipel diskriminering, medan flera frivilligorganisationer från regionen är aktiva i olika antidiskrimineringsnätverk.

Samtidigt måste regionen med tanke på framtiden göra mer för att åtgärda sina socioekonomiska svagheter och här kan ett mer omfattande deltagande i EU:s politik och närmare samarbete med de av kommissionens avdelningar som finns representerade i arbetsgruppen vara till stöd. Den sorts regionala specialisering som gjorde Nordirland till en av världens mest dynamiska regioner under det sena arton- och tidiga nittonhundratalet kan inte längre utgöra grunden till ekonomiskt välstånd, lika lite i Nordirland som på andra platser. Den traditionella ekonomin som var bunden till *platser* har ersatts av en ekonomi baserad på *flöden* av arbetskraft, kapital, idéer och kunskap på ett sätt som gör integration i nationella, europeiska och globala nätverk viktigare än någonsin för den ekonomiska konkurrenskraften.

En nyckelfaktor i arbetet med att öka konkurrenskraften är att skapa en mer dynamisk privat sektor och uppmuntra bildandet av nya företag liksom deras vidare utveckling. Även om stora framsteg redan gjorts i Nordirland på inom detta område skulle man kunna göra mer, inte bara för att stödja företagen i startfasen utan också för att hjälpa dem att bibehålla sin konkurrenskraft på längre sikt.

En del i detta arbete är att knyta näringslivet närmare till de viktigaste källorna till innovativa idéer, så som universitet, forskningsinstitut och andra kunskaps- och forskningsinstitutioner, inte bara i regionen utan också inom resten av EU. Vidare krävs det kvalificerad arbetskraft om konkurrenskraften ska kunna öka. Språkkunskaper och andra färdigheter som behövs för att fördjupa relationerna med övriga Europa och resten av världen måste förbättras. Utbildningsstandarden i Nordirland är hög, men kunskapsklyftan mellan personer med låg eller otillräcklig utbildning och de med högre utbildning är fortfarande bekymmersam. För att kunna stärka kunskapsekonomin i Nordirland är det viktigt att regionens mänskliga resurser kommer till användning fullt ut. Detta hänger samman med behovet att få en större del av befolkningen att delta i den ekonomiska aktiviteten, särskilt genom att höja och uppgradera kunskapsnivån samt uppmuntra till risktagande och företagande så att fler nya småföretag och egenföretag skapas. I kombination med de ansträngningar som redan görs för att öppna arbetsmarknaden för inaktiva och marginaliserade grupper skulle detta också förbättra situationen när det gäller att minska utanförskapet och bekämpa fattigdomen i Nordirland.

Även inom mer traditionella områden finns behov att fylla. Bland annat framhålls att det är viktigt att fortsätta med moderniseringen av jordbruks- och livsmedelssektorn, som fortfarande är viktig för regionens framtid. Dessutom har regionens förflutna medfört att resurserna för att investera i viss infrastruktur har varit mer begränsade än de skulle ha kunnat vara. Detta gäller infrastruktur för transport och miljövård, där det på grund av de allt större problemen med försämring av den traditionellt goda vattenkvaliteten behövs satsningar på vatten- och avfallshantering och investeringar i ekologiskt nytänkande och miljöforskning.

4. Arbetsgruppens verksamhet maj 2007–mars 2008

Som nämnts ovan har arbetsgruppen parallellt med analysarbetet sedan i maj 2007 bedrivit ett nära samarbete med myndigheterna i Nordirland kring agendan för tillväxt och sysselsättning. För det första har kommissionen prioriterat snabba beslut om den nya omgången program för socioekonomisk utveckling för 2007–2013.

- Vid slutet av 2007 hade man nått överenskommelser om fem av de sex programmen, nämligen Peace III, programmet för konkurrenskraft och sysselsättning, Europeiska socialfondens program för Nordirland, programmet för territoriellt samarbete med västra Skottland och Irland samt programmet för landsbygdsutveckling. Beslutet om fiskeprogrammet, som omfattar hela Storbritannien, väntas under de kommande månaderna, under förutsättning att programmet blir klart i enlighet med den överenskomna tidsplanen.
- EU bidrar med sammanlagt över 1 miljard euro till de sex programmen. Besluten om dessa program är betydelsefulla eftersom de gjort det möjligt att betala ut ett förskott på 42 miljoner euro under 2007. Detta kommer att hjälpa regionen att rivstarta den nya investeringsrundan.
- Glädjande nog har både Eruf-programmet för konkurrenskraft och sysselsättning, som är det största av de sex programmen med ett ekonomiskt stöd från EU på 473 miljoner euro, och Europeiska socialfondens program, med 165 miljoner euro i EU-stöd, förankrats i Lissabonagendan i och med att 85 % av resurserna öronmärkts för investeringar som direkt avser att höja konkurrenskraften. Kommissionen ser fram emot genomförandet av dessa viktiga EU-program och hoppas att Nordirland ska bli ett exempel på bästa praxis inom EU när det gäller att använda den europeiska regionalpolitiken för att uppnå målen på agendan för tillväxt och sysselsättning.
- I ett försök att öka de tillgängliga investeringsresurserna har kommissionen uppmuntrat myndigheterna att undersöka möjligheterna till lånebaserat finansieringsstöd via Jeremie- och Jessica-initiativen för små- och medelstora företag respektive stadsutveckling. Kontakt har redan tagits med Europeiska investeringsbanken (Jessica) och Europeiska investeringsfonden (Jeremie) för att undersöka möjligheterna.
- Vidare har arbetsgruppen med tanke på nedläggningen av en stor industri (Seagate-fabriken) påmint om att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter på vissa villkor kan hjälpa till att finansiera omskolning och liknande.

För det andra har arbetsgruppen i nära samarbete med förvaltningen i Nordirland försökt göra öka regionens deltagande i EU-nätverken.

- **Nätverkssamarbete med kommissionen.** Kontakterna med kommissionens avdelningar har getts en mer strukturerad form och som ett resultat ökar nu medvetenheten om de möjligheter som EU:s politik erbjuder och hur man går tillväga för att ansöka om stöd inom olika områden. Ett antal åtgärder planeras eller har redan inletts:
 - Ett tidigt exempel var den anbudsinfordran inom EU:s politik för **transeuropeiska nätverk** (TEN), där regionen tidigare visat ett relativt litet intresse. Genom att ge ett anbud inom ramen för Storbritanniens förslag inom TEN-transportprogrammet 2007–2013 lyckades regionen få ett EU-bidrag på 10,64 miljoner euro till stöd för ett vägprojekt. Bidragsandelen kommer att bli den

största i Storbritannien med 16 % av den totala kostnaden jämfört med 5 % för övriga brittiska vägsträckor.

- När det gäller **kunskapsekonomin** prioriterar man i regionen särskilt de möjligheter som erbjuds inom det **sjunde ramprogrammet** för universitet, forskningscentrum och den privata sektorn. Kommissionen stöder de nordirländska myndigheternas princip att koncentrera sina ansökningar till de områden där regionen har sina starka sidor, t.ex. flygfart, nanoteknik, informationssamhället, livsmedelskvalitet och tjänster. När det gäller småföretag har de möjligheter som erbjuds företagen genom **programmet för konkurrenskraft och innovation** lyfts fram, särskilt inom **initiativet för ekologisk innovation** och när det gäller **finansieringslösningar**. Parallellt med detta och mot bakgrund av den viktiga roll som de mänskliga resurserna spelar i utvecklandet av en kunskapsekonomi har vikten av att stärka Nordirlands deltagande i EU:s olika utbildnings- och ungdomsinitiativ understrukits. Tidigare erfarenheter visar att mer skulle kunna göras för att förbereda Nordirlands studenter att delta i **Erasmus-programmet** som ger dem möjlighet att utveckla språkkunskaper och andra kunskaper genom att studera i andra EU-länder.
 - På området **miljö och energi** har ett potentiellt intresse för EU:s transport- och energiprogram (**Concerto, Intelligent Energy, Civitas**) framkommit i kontakterna med kommissionen. Dessa program skulle kunna bidra till att ytterligare stärka de åtgärder som regionen redan vidtagit när det gäller förnybara energikällor och energibesparingar. Det finns också utrymme för ett ökat engagemang i strategin för hållbar utveckling genom projekt som får ekonomiskt stöd under **Life+**.
 - Bland andra planerade aktiviteter kan nämnas ett seminarium för kunskapsutbyte om **sysselsättnings- och socialpolitik** som ska hållas i april 2008. Förberedelserna inför en antidiskrimineringskonferens i Belfast i början av juni 2008 är också i full gång.
 - Vidare har man inom **jordbrukspolitiken**, som är ett viktigt område för Nordirland, beslutat att prioritera marknadsföring av kvalitetslivsmedel med hjälp av ursprungsbeteckningar. I linje med detta har ansökningar till **program för kvalitetslivsmedel** förberetts och kommer att lämnas in till kommissionen inom kort.
- **EU-finansierade nätverksprogram.** Nordirland har uppmärksammats på möjligheterna att delta i **EU:s nätverksprogram**. Regionen har uttryckt ett särskilt intresse för att spela en ledande roll i ett nätverk som får stöd inom initiativet Regioner för ekonomisk förändring, som samfinansieras med Europeiska regionala utvecklingsfonden. Detta är första gången som Nordirland tar på sig rollen som en ledande aktör, vilket visar på ett växande självförtroende i EU-sammanhang.
 - **Erfarenhetsutbyte med andra regioner.** Nordirland har uppmuntrats att dela med sig av sina specifika och i många avseenden unika erfarenheter av konfliktlösning till andra regioner. Ett första steg togs med en särskild workshop i oktober 2007 som ingick i det årliga regionala arrangemanget **Open Days** i Bryssel. Temat för workshopen var erfarenheterna av Peace-programmet i Nordirland i jämförelse med erfarenheter från Cypern och västra Balkan. Som vi ska återkomma till nedan finns det ett stort intresse i

Nordirland för att utveckla detta aktivitetsområde till någon typ av **uropeiskt organ för konfliktlösning**.

- **Samarbete med andra regioner.** Arbetsgruppen har uppmuntrat Nordirland att på eget initiativ inleda samarbete och utbyta erfarenheter med andra regioner som ett sätt att bättre integrera regionen i de mer informella nätverk som är typiska för den europeiska ekonomin. För att få igång processen förmedlade arbetsgruppen kontakter med den framgångsrika innovationsstrategin för Helsingfors.

5. Nordirland och arbetsgruppen för Nordirland: framtiden

Som beskrivits ovan har arbetsgruppens verksamhet lett till att man kunnat fastställa att det finns ett antal viktiga möjligheter som regionen bör undersöka vidare. Kommissionen föreslår att arbetsgruppen för Nordirland bibehålls så att den kan stödja regionen i detta arbete samt övervaka utvecklingen. För att bidra till att göra arbetet framgångsrikt planeras bl.a. utbyte av tjänstemän, även för kortare perioder. Den nordirländska representationen i Bryssel kommer också att spela en viktig roll i detta sammanhang.

Arbetsgruppen kommer också att fortsätta höja medvetenheten i Nordirland om nya europeiska program, arrangemang och forum som skulle kunna vara av intresse för regionen.

Den kommer att stödja regionen så att den ska kunna uppnå det mål den ställt upp: att i större utsträckning vara med och forma EU:s politik. Detta innebär ett nytt perspektiv och en förändrad roll, då regionen går från att ha varit mottagare av ekonomiskt stöd från EU till att bli en aktör som deltar i utformandet av EU:s politiska agenda. Om man lyckas på detta område eller ej beror på hur samrådet om EU-politiken organiseras på nationell nivå. Arbetsgruppen för Nordirland kan dock vara till hjälp genom att se till att myndigheter och andra aktörer är välinformerade, t.ex. genom att utnyttja kommissionens Belfast-kontor.

Slutligen är de nordirländska myndigheterna, som redan nämnts, intresserade av att främja upprättandet av ett organ som kan bidra med forskning och rådgivning i konfliktlösning. Det finns redan initiativ med liknande inriktning både i Nordirland och Irland och med dessa i åtanke arbetar man i regionen redan aktivt med att utarbeta en roll och organisationsform för ett sådant organ. Kommissionen inser att Nordirland med sina erfarenheter från fredsprocessen har möjlighet att ge ett värdefullt bidrag till konfliktförebyggande, konfliktlösning och fredsbyggande i andra delar av världen och har *svarat positivt på myndigheternas förfrågan om att tillsammans undersöka möjligheterna att gå vidare*. Exempelvis kommer kommissionen, i samband med EU:s pågående politiska dialog med tredjeländer om reglerna för befintliga stödprogram och mer specifikt i samband med den regionalpolitiska dialogen med länder som Kina, Ryssland och Brasilien, att uppmärksamma hur Peace-programmen bidragit till social och ekonomisk utveckling. Detta skulle kunna leda till samarbete med tredjeländer kring freds- och försoningsfrågor liknande de som hanterades inom Peace-programmen, där man kan dra nytta av de erfarenheter som gjorts i Nordirland.